

AUGALAI ŠEIMININKAI

Neatspariausi augalai, išskyrus jų vaisius ir sėklas:

Acer macrophyllum Pursh (stambialapis klevas),
Acer pseudoplatanus L. (platanalapis klevas),
Adiantum aleuticum (Rupr.) Paris, *Adiantum Jordani C. Muell.*,
Aesculus californica (Spatch) nutt.,
Aesculus hippocastanum (paprastasis kaštonas),
Arbutus menziesii Pursh, *Arbutus unedo L.*,
Arctostaphylos spp.,
Calluna vulgaris (L.) Hul (šilinis viržis),
Camellia spp. (kamelija),
Castanea sativa Mill.,
Fraxinus excelsior L. (paprastasis uosis),
Frangula californica (Eschsch.) Gray,
Frangula purshiana (DC) Cooper,
Griselinia littoralis (Raoul),
Hamamelis virginiana L. (sodinis hamamelis),
Heteromeles arbutifolia (Lindley) M. Roemer,
Kalmia latifolia L. (plačialapis grėšvis), *Laurus nobilis L.*,
Leucothoe spp. (leukotoja),
Lithocarpus densiflorus (Hook. & Arn.) Rehd.,
Lonicera hispidula (Lindl.),
Magnolia spp. (magnolija),
Pseudotsuga menziesii (Mirbel), Franco (didžioji pocūgė),
Nothofagus obliqua (Mirbel) Blume, Parrotia persica (DC) C.A. Meyer,
Photinia x fraseri Dress.,
Pieris spp.,
Quercus spp. L. (ąžuolas),
Rhododendron spp. L. (rododendras),
Rosa gymnocarpa Nutt. (plikavaisė rožė),
Salix caprea L. (blindė),
Sequoia sempervirens,
Syringa vulgaris L. (paprastoji alyva),

Vaccinium ovatum Pursh. (kaliforninė šilauogė),
Viburnum spp. L. (putinas), *Taxus spp.*

NEATSPARI MEDIENA:

Acer macrophyllum Pursh (stambialapis klevas),
Aesculus californica (Spatch) nutt.,
Lithocarpus densiflorus (Hook. & Arn.) Rehd.,
Quercus spp. L. (ąžuolai), *Taxus spp.*

NEATSPARI NULUPTA ŽIEVĖ:

Acer macrophyllum Pursh (stambialapis klevas),
Aesculus californica (Spatch) nutt.,
Lithocarpus densiflorus (Hook. & Arn.) Rehd.,
Quercus spp. L. (ąžuolai), *Taxus spp.*

PAPLITIMAS

Šakų fitoftora buvo aptikta Nyderlandų, Belgijos, Danijos, Prancūzijos, Vokietijos, Airijos, Norvegijos, Slovėnijos, Ispanijos, Švedijos, Jungtinės Karalystės, JAV, o neseniai ir Čekijos, Kanados, Lietuvos, Suomijos, Italijos, Lenkijos, Šveicarijos, medelynuose ir parkuose.

Infekcija plinta grybo sporomis, kurios patenka į kamieno žaizdas arba ant lapų ir kitų nesumedėjusių augalo dalių. Patekusios sporos ant sumedėjusių augalo dalių sudygsta sunkiau ir infekcija plinta lėčiau nei lapuose ar pirmų metų ūgliuose. Taip pat nustatyta, kad stuburiniai taip pat tarpininkauja platinant šakų fitoftorą.

LIGOS POŽYMIAI

Išoriniai grybo sukeltos ligos požymiai skiriasi priklausomai nuo augalų rūšies: sergantys rododendrai, pieriai, kamelijos ir kalijos vysta, išdžiūsta, o patys pirmieji požymiai pasirodo ant lapų galiukų ir plinta lapkočiu tolyn. Pradžioje lapus išmargina rudai juodos dėmės, vėliau jie pajuosta – miršta ir nukrenta. Ypač greit nuvysta jauni ūgliai, o jų lapai nukarą žemyn. Putinuose infekcija prasideda nuo kamieno pagrindo – kambinis audinys (brazdas) paruduoja, augalas nustoja augti, išsenka ir nuvysta.

APSAUGOS PRIEMONĖS

Efektyvių cheminių preparatų, gydančių šio grybo sukeltą ligą, kol kas nerasta. Europoje taikomos tik fizinės priemonės – sergantys krūmai iškertami ir sudeginami.

Viena iš efektyviausių apsaugos priemonių – sveikos augalų šeimininkų sodinamosios medžiagos įsigijimas. Siekiant įsigyti sveiką bei kokybišką sodinamąją medžiagą, tikslinga įsitikinti ar pastarajai produkcijai išduotas augalo pasas.

EKONIMINĖ ŽALA

Kadangi kenkėjui įsikurti ir plisti Lietuvos klimato sąlygos kuo puikiausia tinka, reikia būti ypač atsargiems atsivežant šakų fitoftoros augalus šeimininkus iš šalių, kuriose jau aptiktas šis grybas arba kuriose klimato sąlygos palankios kenkėjo biologijai. Taip pat medelynų bei sodų savininkai turėtų atidžiai stebėti minėtos ligos augalus šeimininkus, nes patekęs ant jų grybas sunaikins ne tik importuotus, bet ir kitus vertingus augalus šeimininkus – ąžuolus, klevus ar bukus, bei išplisdamas sukels didelę riziką ir ekonominę žalą medelynams, sodams ir parkams. Pastebėję įtartinus šios ligos sukeltus požymius, nedelsdami kreipkitės į Tarnybos regioninį skyrių.

FITOSANITARINĖ KONTROLĖ

Viburnum spp., *Camellia spp.* ir *Rhododendron spp.* (išskyrus *Rhododendron simsii Planch*) augalų, skirtų sodinti, augintojai ir importuotojai privalo būti registruoti fitosanitariniame registre. *Viburnum spp.*, *Camellia spp.* ir *Rhododendron spp.* (išskyrus *Rhododendron simsii Planch*) augalai skirti sodinti turi būti vežami tiek Lietuvos Respublikoje, tiek ir Europos Sąjungoje tik pažymėti augalų pasais.

Įvežti iš trečiųjų šalių, išskyrus JAV, *Viburnum spp.*, *Camellia spp.* ir *Rhododendron spp.* (išskyrus *Rhododendron simsii Planch*) augalai, išskyrus sėklas, skirti sodinti, privalo turėti augalo pasą.

Įvežami iš JAV į Europos Sąjungą neatsparūs grybui šakų fitofteros augalai, mediena, privalo turėti fitosanitarinį sertifikatą.

Draudžiama įvežti ir platinti ES neatsparią grybui šakų fitofterai žievę, kilusią iš JAV, bei europinius ir ne europinius izoliatus.

***pasidomėkite apie kitus specialiuosius reikalavimus *Quercus spp.* ir *Castanea mill* augalams ir medienai, importuojamiems iš JAV.**

Jeigu pastebėjote neįprastų bei nepažįstamų kenkėjų ar ligų požymių, nedelsdami informuokite artimiausią Tarnybos regioninį skyrių.

TARNYBOS REGIONINIAI SKYRIAI:

Alytaus – Vilniaus g. 21, Alytus
Tel. (8 315) 561 12

Kauno – K. Donelaičio g. 33, Kaunas
Tel. (8 37) 32 06 32

Klaipėdos – Sankryžos g. 7, Klaipėda
Tel. (8 46) 36 54 53

Marijampolės – Vytauto g. 28, Marijampolė
Tel. (8 343) 97 094

Panevėžio – Žvaigždžių g. 21, Panevėžys
Tel. (8 45) 46 2375

Šiaulių – A. Mickevičiaus g. 34, Šiauliai
Tel. (8 41) 52 5722

Tauragės – Laisvės g. 50, Tauragė
Tel. (8 446) 610 68

Telšių – Žalioji g. 10, Telšiai
Tel. (8 444) 31 082

Utenos – Maironio g. 1, Utena
Tel. (8 389) 614 65

Vilniaus – Ozo g. 4a, Vilnius
Tel. (8 5) 238 3970

**VALSTYBINĖ
AUGALININKYSTĖS TARNYBA**
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

ŠAKŲ FITOFTORA

(*PHYTOPHTHORA RAMORUM*)

**VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖ TARNYBA
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS**

Ozo g. 4a, 08200 Vilnius

Tel.: (8 5) 237 5631, pasitikėjimo linija (8 5) 270 80 80,
Fitosanitarijos skyrius tel. (8 5) 273 44 11

info@vatzum.lt, <http://www.vatzum.lt>,
<https://www.facebook.com/vatzumlt>